

Kritēriji arheoloģijai un kultūras mantojuma aizsardzībai 2019. – 2024. gadā

Sophie Hüglin, EAA¹ Viceprezidente

Jamie Almansa-Sanchez, EAA Politikas stratēģiju komitejas priekšsēdētājs

Karl Cordemans, EAA & EAC² Lauksaimniecības, mežsaimniecības un lauku zemju pārvaldības kopienas priekšsēdētājs

Raimund Karl, EAA Izglītības un apmācības komitejas priekšsēdētājs

Marianne Mödlinger, Matija Črešnar un Andris Kairišs, EAA Kultūras materiālu nelikumīgas tirdzniecības novēršanas komiteja

Frank Siegmund, DGUF³ Viceprezidents

Ievads

Vēlēšanu kampaņu laikā kritēriji ir ļoti efektīvs instruments, lai politiķi un politiskas partijas būtu informēti par arheoloģiju un mantojuma aizsardzību. Pirms vēlēšanu datuma viņiem tiek uzdots komentēt steidzami risināmu jautājumu kopumu. Viņu atbildes tiek plaši publicētas un it īpaši darītas pieejamas vēlētājiem ar interesi par arheoloģiju, lai palīdzētu vēlētājiem izdarīt savu izvēli vēlēšanu kabinetā. Pēc vēlēšanām šie pašu noteiktie kritēriji palīdzēs panākt, ka politiķi atbild par darbībām, ko viņi solījuši veikt.

Bieži vien arheoloģijas pozitīvā uztvere sabiedrībā nesakrīt ar to politisko lēmumu pieņemšanu, kas ietekmē arheoloģiju. Mediji mīl arheoloģiju par tās spēju piesaistīt auditoriju, bet politiķi un investori to attēlo kā nesamērīgu birokrātisku šķērslī, kas kavē plānošanas un celtniecības gaitu. Tā vietā, lai aizsargātu arheoloģisko un kultūras mantojumu kā neatjaunojamu resursu, daudzas valdības neratificē, vai pilnībā neīsteno Eiropas konvencijas, nedz pienācīgi veic izmeklēšanas un kriminālvajāšanas darbības un soda vainīgos.

Vēlēšanu kritēriji aicina politiķus paust viedokli par jūtīgiem jautājumiem; tie sasaista arheoloģijas popularitāti ar praktiskās politikas prasībām. Bieži vien atbildīgās publiskas iestādes izvairās norādīt uz problēmām, jo uzskata, ka tām ir jābūt lojālām pret savām valdībām. Eiropas līmenī Eiropas Arheologu asociācija (EAA) kā neatkarīga organizācija apvieno ekspertus, kā arī ieinteresētus pilsoņus un tādējādi spēj darboties kā starptautiska nevalstiska organizācija. Nacionālajā līmenī EAA ir vajadzīgs neatkarīgu organizāciju atbalsts, kas palīdz iztulkot un īstenot vēlēšanu kritērijus politiskajā arēnā nacionālā un reģionālā līmenī. DGUF, Vācijas Pirms- un Protovēstures biedrībai, ir visilgākā pieredze šajā jomā: kopš 2009. gada biedrība ir veiksmīgi izmantojusi ar arheoloģiju saistītus kritērijus Vācijas vēlēšanās.

Sekojoš 2018. gadam kā Eiropas kultūras mantojuma gadam, Eiropas Parlamenta vēlēšanas 2019. gada maijā piedāvā iespēju izcelt arheoloģiju un kultūras mantojumu kā būtiskāko jautājumu Eiropas kultūras politikā. EAA kopā ar tās specializētajām kopienām, komitejām un partnerorganizācijām ir atlasījus piecus tematus, kas jārīstina Eiropas līmenī:

- Vēsturisko ainavu aizsardzība plānošanas procesos;
- Kultūras mantojuma integrēšana ES kopējā lauksaimniecības politikā;
- Senlietu nelegālas tirdzniecības novēršanu;
- Pārrobežu mobilitātes veicināšana;
- Kultūras mantojuma attēlu atvērta licencēšana no valsts un bezpeļņas institūciju puses

¹ European Association of Archaeologists – Eiropas Arheologu Asociācija

² Europae Archaeologiae Consilium – Eiropas Arheoloģijas Konsīlijs

³ Deutsche Gesellschaft für Ur- und Frühgeschichte e.V. - Vācijas Aizvēstures un Senvēstures Biedrība

I. Vēsturisko ainavu aizsardzība plānošanas procesos

Arheoloģiskais mantojums ir vides neatņemama sastāvdaļa. ES iedzīvotāju dzīves kvalitāte ir tikpat svarīga kā citi vides elementi. Lielu infrastruktūras projektu plānošanas procesā svarīga loma ir Eiropas Savienības (ES) [direktīvām par ietekmes uz vidi novērtējumu](#) (IVN), aizsargājot Eiropas vēsturiskās ainavas un tajās ietverto kultūras un arheoloģisko mantojumu. Ņemot vērā ļoti dažādās, vietējās situācijas un pieejas, IVN direktīvas ir ES tiesību aktu stūrakmens, lai sasniegtu kopējo sabiedrības mērķi attiecībā uz arheoloģiskā mantojuma aizsardzību un pārvaldību. 2014. gadā IVN direktīvas tika grozītas, lai ciešāk saistītu ainavu ar kultūras mantojumu ([2014/52/ES](#)).

Līdz šim IVN ir bijusi būtiska pozitīva ietekme uz Eiropas arheoloģiju. IVN īstenošanas rezultātā notika liela apjoma jaunu arheoloģisko atradumu un materiālu atklāšana un pētīšana, un, tā kā tas ir svarīgs ES mēroga juridisks instruments, tas mudina salīdzināt metodes un praksi, liekot pieņemt, ka varētu būt nepieciešama lielāka savstarpēja saskaņošana, jo IVN īstenošanas veids ES dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Tikai šāda saskaņošana radīs taisnīgus un vienlīdzīgus tirgus apstākļus ekonomiskajai konkurencei.

Šodien liela daļa uz attīstību vērstās arheoloģijas Eiropā tiek īstenota projektos, uz kuriem attiecas IVN. Problēma, kas saistīta ar IVN direktīvām no arheoloģiskā viedokļa, ir tā, ka pašlaik tās attiecas tikai uz lieliem darbiem, piemēram, tālsatiksmes dzelzceļa līnijām un automaģistrālēm, lielām lidostām, lielām atkritumu apglabāšanas un notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (I pielikums). Uz daudziem citiem projektiem, kas ne vienmēr ir maznozīmīgi attiecībā uz to ietekmi uz arheoloģisko mantojumu, attiecas dalībvalstu katrā gadījumā atsevišķi noteiktie vērtēšanas kritēriji vai sliekšņi. Tādējādi uz tādiem projektiem kā industriālā apbūve, lieli iepirkšanās centri un autostāvvietas, dzelzceļi, pārkraušanas iekārtas, mazāki lidlauki un skrejceļi, kā arī ceļi, ostas un to instalācijas (II pielikums) IVN prasības attiecas tikai tad, ja dalībvalstis nosaka pietiekami zemus sliekšņus. Pašlaik attīstītāji un valsts plānošanas iestādes var izvairīties no IVN procedūras, piemēram, sadalot lineārus projektus, piemēram, gāzes cauruļvadus vai elektropārvades līnijas “daļās”, kuru garums ir mazāks par noteikto sliekšni. Pašlaik daži pašvaldību dienesti pat izslēdz projektus, piemēram, mājokļu celtniecību, no IVN apakš-sliekšņa pārbaudes, nosakot dāsnus izslēdzošus sliekšņus visam procesam. Šāda prakse var sabojāt vai iznīcināt arheoloģisko mantojumu, bet pastāvot pašreizējam tiesiskajam regulējumam, jautājumu nevar efektīvi risināt.

Jautājums par I tematu:

Kāda ir jūsu partijas nostāja interešu konfliktā starp ES vēsturiskās ainavas aizsardzību plānošanas procesos, izmantojot IVN, un infrastruktūras un apbūvētās vides attīstību ES?

- a) Paplašināsim ES IVN direktīvas (2014/52/ES, 2011/92/ES), attiecinot tās uz projektiem, kas pašlaik tajās neietilpst to veida vai mēroga dēļ, bet kas — saskaņā ar piesardzības principu — varētu kaitēt zināmajam vai varbūtējam kultūras mantojumam? Mēs ierobežosim iespējas izmantot izslēdzošus sliekšņus, lai nebūtu iespējams svītrot II pielikuma projektus no IVN apakš-sliekšņa pārbaudes.
- b) Mēs ieviesīsim tālāku prasību veikt priekšizpēti mazāku projektu (II pielikums), uz kuriem attiecas apakš-sliekšņa IVN skrīnings, iespējamajai ietekmei uz arheoloģisko resursu, saskaņā ar tiem principiem, kas izklāstīti Eiropas ainavu konvencijas 6C.pantā.
- c) Mēs dodam priekšroku tam, lai ES IVN direktīvas paliktu tādas, kādas tās ir pašlaik.
- d) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)

II. Kultūras mantojuma integrēšana ES kopējā lauksaimniecības politikā

Lauku ainavas, ko mēs šodien redzam, ir gadsimtiem ilgas mijiedarbības rezultāts starp lauksaimniecisko ražošanu un fizisko ģeogrāfiju. Ainavas daudzveidība un mainība ir atkarīga no daudziem faktoriem, piemēram, pārtikas produktu pieprasījuma un cenu maiņas, tehnoloģiskās attīstības, mainīgajiem zemes izmantošanas un lopkopības veidiem un, visbeidzot, no individuālām un/vai kolektīvām izvēlēm vēstures gaitā, reaģējot uz šiem faktoriem. Akmens sienas, alejas, grāvji, vīna dārzi un citi elementi, kurus mēs šodien novērtējam kā kultūras mantojumu, ir atliekas no iepriekšējām cilvēku ietekmes fāzēm, kas vel turpinās.

Lauksaimniecība, mežsaimniecība un citi lauku zemes izmantošanas veidi veido 84% no Eiropas Savienības teritorijas. Tiem ir liela ietekme uz ainavu un tajā ietvertajiem arheoloģiskā un kultūras mantojuma objektiem. Kopējā lauksaimniecības politika (KLP) šajā procesā ir nozīmīgs virzītājspēks. Dažos gadījumos ietekme ir bijusi ļoti acīmredzama, mazāk redzama citos, bet nemainīgi nozīmīga. Tajā pašā laikā Eiropas Savienības lauksaimniecības un lauku attīstības politika un Līguma noteikumi attiecībā uz KLP var arī sniegt risinājumus un mazināt problēmas. Arheologi, kas iesaistīti politikas izstrādē un mantojuma pārvaldībā, to jau sen apzinās, sk., piemēram, [EAC nepapīra](#), [EAC dokumenta Nr.4](#) vai [Nīderlandes mantojuma - KLP brošūru](#).

Rūpes par dabas ainavas vērtībām un bioloģisko daudzveidību jau ir plaši atzītas; rūpes par vēsturisko vidi ir daudz mazāk pamanāmas. Ir vajadzīga plaša un integrēta termina "ainava" definīcija, skaidri atzīstot ainavas divējādo raksturu, kas ir gan dabisks, gan kulturāls, kā arī to, ka šie aspekti ir nedalāmi. Eiropas Savienība to atzina ar 2014. gada IVN direktīvas grozījumiem. Tika atzīmēts, ka, lai aizsargātu un veicinātu kultūras, kas ietver pilsētas vēsturiskas vietas un ainavas, kuras ir Savienības kultūras daudzveidības neatņemama sastāvdaļa, tai saskaņā ar LESD 167.panta 4.punktu būtu jāaņem ievērot un veicināt definīcijas un principus, kas izstrādāti attiecīgajās Eiropas Padomes konvencijās.

Būtu skaidri jāatzīst KLP iespējamā ietekme uz kultūras mantojumu [vēsturisko vidi]. Lai nodrošinātu saskaņotību ar citām Savienības politikas jomām un saistībām, nākamais solis var būt nodrošināt instrumentus, lai novērstu, mazinātu vai mīkstinātu iespējamās minētās sekas un lai stimulētu un atbalstītu lauksaimniekus par to ainavas īpašību veidošanu, ko uzskata par sabiedrisko labumu, kas arī pilnībā atbilstu pašreizējiem KLP darbības uzlabošanas mērķiem ekoloģijas un klimata jomā.

Ir vērts atzīmēt, ka iepriekš izklāstītie jautājumi un ierosinātie pasākumi ir atzīti arī Apvienotajā Karalistē un tiks iekļauti KLP nacionālajā pēctecī (sk. [Lauksaimniecības likumprojektu](#)).

Jautājums par II tematu:

Kurš no turpmāk minētajiem apgalvojumiem sakrīt ar jūsu partijas plāniem?

- a) Mēs ierosināsim KLP grozījumus, kuros tiks izmantota plašāka, holistiskāka ainavas definīcija, kas ietver kultūras mantojuma un arheoloģiskos raksturojumus).
- b) Mēs pieprasīsim, lai KLP ieteiktie pasākumi tiktu pārbaudīti, lai pārlicinātos, vai tie ir "vēsturiskās vides" pierādījumi.
- c) Mēs uzskatām, ka ES kopējā lauksaimniecības politika ir apmierinoša tāda, kāda tā ir pašlaik.
- d) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)

III. Senlietu nelikumīgas tirdzniecības novēršana

Gadu gaitā UNESCO, INTERPOL, virkne citu starptautisku institūciju, kā arī ES ir publicējuši vairākus dokumentus, kuru mērķis ir samazināt senlietu un mākslas priekšmetu nelegālu tirdzniecību, kas kļuvusi ienesīga pasaules mērogā. Daudzas ES dalībvalstis ieviešas stingras normatīvas prasības un pat apvienojušas spēkus, lai cīnītos pret šādām nelikumīgām darbībām (no nacionālās policijas līdz īpašajai vienībai INTERPOLā). Tomēr draudi joprojām pastāv un katru gadu tūkstošiem artefaktu tiek izņemti no apgrozības, novēršot nelikumīgus darījumus vai notverot pārkāpējus laupīšanas izdarīšanas brīdī.

Šis jautājums attiecas ne tikai uz preču transportēšanu vai pārdošanu Eiropas teritorijā vai šādas aktivitātes veic Eiropas valstspiederīgas personas, iegūstot šīs preces konfliktu skartās teritorijās vai mazāk attīstītos reģionos, - tas notiek arī mūsu robežu ietvaros, kur tiek novērota pašu arheoloģiskā mantojuma nepārtrauktā izlaupišana. Ir vērts atzīmēt, ka šīs nelikumīgās darbības aptraipa arī leģitīmu kolekcionēšanu un mākslas priekšmetu tirdzniecību, kas ir svarīga Eiropas tradīcija mūsu kopējas kultūras saglabāšanā un veidošanā.

Šajā jomā nepastāv vienotas normas un nav arī kopējo risinājumu darbībām saistībā ar aizdomīgo priekšmetu avotiem. Tiek uzskatīts, ka šie avoti ir personas, kas nelikumīgi izmanto metāla detektorus, lai iegūtu senlietas, vai arī personas, kas iesaistītas organizētās noziedzības tīklos, nolūkā prettiesiski iegūt un tirgot senlietas. Tas ir saistīts arī ar dažādiem juridiskiem konceptiem par senlietu īpašuma tiesībām un citu regulējumu, piemēram, attiecībā uz zemes īpašumu; pašreizējais scenārijs nepalīdz tikt galā ar problēmu avotiem. Turklāt tas ietekmē citus [ES politikas](#) virzienus, kuru mērķis ir nodrošināt publisku pieeju zemei, tādējādi realizējot daļu no pilsoņu līdzdalības tiesībām.

Situāciju sarežģī neviennozīmīgs priekšstats par arheoloģiskiem resursiem kā precēm globālajā tirgū. Privāto kolekcionāru intereses producē stingri regulētu tirgu, aptumšojot lielāku daļu darījumu un veicinot arheoloģisko resursu nelikumīgu iegūšanu dažādos veidos, sākot no tiešās izlaupišanas līdz zādzībām vai smalkāk izstrādātām krāpnieciskām stratēģijām. Turklāt brīvās ostas ir kļuvušas par sabiedrotajiem šajā procesā, veidojot noliktavas, lai slēptu "nedeklarētās" preces. Pieaug arī arheoloģisko priekšmetu viltojumu nelegālā tirdzniecība.

Lai gan šķiet, ka normatīvie akti aptver visus aspektus, rodas nepilnības, kas ietekmē problēmu turpināšanos un daudzos gadījumos padara tiesas prāvas neefektīvas. Tiesībaizsardzības iestādēm parasti trūkst administratīvas kapacitātes un citu resursu, lai aizsargātu arheoloģiskas senlietas no noziedzības apdraudējumiem, efektīvi cīnītos pret pārkāpējiem un virzītu procesus, kas skar kultūras priekšmetus.

Jautājumi par III tematu:

Lūdzu, norādiet, kuri no šiem paziņojumiem vislabāk atbilstu jūsu partijas rīcības plānam:

III.1 Īpašumtiesības

- a) Mēs atbalstām arheoloģijas atzīšanu par kopēju labumu, veicot nepieciešamos pasākumus, lai, neatkarīgi no arheoloģisko priekšmetu izcelsmes, atturētu no to iekļaušanas privātīpašumā ES ietvaros.
- b) Mēs atbalstām kopēja ES tiesiskā regulējuma izstrādi, ieviešot stingrākas normas un stingrāku kontroli attiecībā uz privātajā īpašumā esošiem arheoloģiskiem priekšmetiem (datu vākšana, statusa kontrole, saglabāšanas standarti u.c.).
- c) Mēs atbalstām privātas īpašumtiesības uz arheoloģiskiem priekšmetiem tā kā tas noteikts katras konkrētās ES dalībvalsts pašreizējā tiesiskajā regulējumā.
- d) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)

III.2 Metāla detektoru izmantošana

Parlamentārajā periodā no 2019. līdz 2024. gadam mēs centīsimies šādi harmonizēt ES tiesību aktus attiecībā uz metāla detektoru izmantošanu arheoloģiskajos objektos un/ vai saistībā ar arheoloģisko senlietu meklēšanu:

- a) Mēs atbalstām to, ka metāla detektoru izmantošana arheoloģiskajos objektos tiek regulēta. Metāla detektorus arheoloģisko senlietu iegūšanai drīkst izmantot tikai profesionāli arheologi un tikai tad, ja konkrētās ES dalībvalsts kompetentā iestāde ir izsniegusi speciālu licenci.
- b) Mēs kopumā atbalstām vietējās iestādes, lai aizliegtu metāla detektoru izmantošanu bez speciālas licences, ko izsniegušas attiecīgās ES dalībvalsts kompetentās iestādes.
- c) Mēs atbalstām metāla detektoru izmantošanu bez jebkādas speciālas licences.
- d) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)

III.3 Praktiska īstenošana

- a) Mēs nacionālajā līmenī pastiprināsim iesaistītas tiesībsardzības un citas institūcijas (piemēram, policija, muiža, lidostu drošības dienesti u.c.), prokuratūras iestādes un tiesas un veicināsim to saskaņotu darbību. Mēs nodrošināsim vairāk resursu (t.sk. saistībā ar apmācību un pieredzes apmaiņu), lai novērstu, izmeklētu, sauktu pie kriminālatbildības un notiesātu likumpārkāpējus par arheoloģisko un citu kultūras priekšmetu nelikumīgu iegūšanu un tirdzniecību, kā arī viltojumu ražošanu un tirdzniecību.
- b) Mēs pastiprināsim esošas ES institūcijas/ institūciju funkcijas, kuru mērķis ir koordinēt likumpārkāpumu novēršanu, izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un sodīšanu par arheoloģisko un citu kultūras priekšmetu nelikumīgu iegūšanu un tirdzniecību, kā arī viltojumu ražošanu un tirdzniecību.
- c) Mēs atbalstīsim pētījumus un informācijas sniegšanu par tēmām saistībā ar kultūras mantojumu apdraudošo noziedzību, lai veicinātu arheoloģisko un citu kultūras priekšmetu nelikumīgas iegūšanas un tirdzniecības novēršanu un apkarošanu, kā arī viltojumu ražošanas un tirdzniecības novēršanu un apkarošanu.
- d) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)

IV. Pārrobežu mobilitātes veicināšana

Personu pārvietošanās brīvība ir viena no četrām ES pilsoņu pamatbrīvībām kopš Romas līguma parakstīšanas, darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai Eiropas Savienībā un tās priekštečos ir vēl senāka vēsture. Arheoloģijā pēdējo gadu desmitu laikā šī pamatbrīvība ir kļuvusi arvien nozīmīgāka saistībā ar izmaiņām arheoloģisko darbu nodrošināšanā. Līdz 1990. gadam arheoloģiskos pakalpojumus galvenokārt sniedza valstis ar savu mantojuma institūciju starpniecību saskaņā ar "valsts īpašuma" modeli arheoloģiskā mantojuma pārvaldībā. Šo darbu galvenokārt finansēja valsts, izmantojot vispārējos nodokļu ieņēmumus, kas ļāva ilgtermiņā stratēģiski plānot pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo personāla apjomu. Šī sistēma prasīja minimālu starpvalstu mobilitāti, izņēmums bija augstākās izglītības nozare.

Ar Eiropas Padomes [Valetas konvenciju](#), princips "piesārņotājs maksā" tika ieviests arheoloģijā. Tā rezultātā līdztekus valsts dienestiem svarīga nozīme arheoloģijā tagad ir arī privātajiem uzņēmumiem. Arheoloģijā šie darbi ir saistīti tieši ar nepastāvīgo būvniecības nozari un tās ekonomiskās augšupejas un lejupslīdes cikliem. Tas apgrūtina ilgtermiņa personāla un stratēģisko plānošanu un ir palielinājis nepieciešamību pēc arheologu kā darbaspēka starptautiskās mobilitātes.

Lai gan darbaspēka starptautiskā mobilitāte jau notiek ievērojamā mērogā, ar tās pozitīvo un negatīvo ietekmi (sk. [Aitchison 2009.](#), 24-28; [Aitchison u.c. 2014.](#), 33. -35. lpp.; abi ir ziņojumi no ES finansētiem projektiem), joprojām pastāv ievērojami šķēršļi arheologu kā darbaspēka brīvai mobilitātei ES. Daži šķēršļi ir saistīti ar personu, galvenokārt valodas, prasmēm, citi ir saistīti ar atšķirīgajām valstu licencēšanas un kvalifikācijas sistēmām (Aitchison 2009., 26-27). Šādi ar politiku saistīti šķēršļi īpaši ietekmē augsti kvalificētus darba ņēmējus un bieži liek tiem atgriezties zemākos amatos. Tas apgrūtina karjeras plānošanu arheoloģijā individuālajā līmenī un negatīvi ietekmē arī iespējas piesaistīt augsti kvalificētus un pieredzējušus darbiniekus ES ietvaros, tajā laikā kad pieprasījums ir paaugstināts.

Galvenās arheoloģijas problēmas attiecībā uz darbaspēka starptautisko mobilitāti ir šādas:

- Dažās Eiropas valstīs joprojām trūkst pirmās pakāpes grāda arheoloģijā.
- Arheologa juridiskās definīcijas atšķirības vai juridiska statusa trūkums.
- Dažādi arheoloģijas lauka darbu organizēšanas veidi (īpaši izrakumu) kavē mobilitāti un kropļo konkurenci arheoloģiskā mantojuma pārvaldības pakalpojumu jomā.
- Atšķirīgas licencēšanas sistēmas ES dalībvalstīs (un pat dažādās valstu federatīvajās vienībās), neskatoties uz to ka visas atsaucās uz Eiropas Konvenciju par arheoloģiskā mantojuma aizsardzību ([CETS 143](#), 3.panta pārskatītā versija) – attiecībā uz augsti kvalificētiem darbiniekiem un pakalpojumiem, ko piedāvā privāti uzņēmumi.

Dažās ES dalībvalstīs topošie arheologi nevar iegūt kvalifikāciju, kas ļautu strādāt citās valstīs. Tas liecina, ka ir nepieciešams veikt attiecīgus pasākumus, lai uzlabotu darbaspēka starptautisko mobilitāti Eiropas arheoloģijas jomā.

Jautājums par IV tematu:

Lūdzu, norādiet, kurus no šiem apgalvojumiem atbalsta jūsu partijas politika:

- a) Mēs ieviesīsim Boloņas sistēmai atbilstošu pamata grādu arheoloģijā.
- b) Mēs ieviesīsim visā ES piemērojamu "arheologa" juridisku definīciju.
- c) Mēs standartizēsim arheoloģiskā mantojuma pārvaldības un licencēšanas sistēmas, lai veicinātu starptautisko konkurenci, jo īpaši attiecībā uz izrakumu pakalpojumu sniegšanu arheoloģiskā mantojuma pārvaldībai privatizētā brīvā tirgus ekonomikā.
- d) Mēs tiecamies uz valsts autonomiju kultūras mantojuma jautājumos un iebilstam pret likumu, politikas un prakses standartizāciju arheoloģiskā mantojuma pārvaldībā.
- e) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)

V. Kultūras mantojuma attēlu atvērta licencēšana no valsts un bezpeļņas institūciju puses

Arheologiem, mākslas vēsturniekiem, vēsturniekiem un citu specialitāšu pārstāvjiem zinātniska darba veikšanai un publicēšanai ir nepieciešami attēli, zīmējumi un plāni no arheoloģiskajām vietām, izrakumiem un objektiem,. Sākot ar 2020. gadu, ES mērķis ir panākt, lai visām zinātniskajām publikācijām būtu brīva piekļuve. Daudzos gadījumos zinātnieki vienlaikus ir attēlu autori vai arī ir ieguvuši tiesības publicēt no nolīgtajiem fotogrāfiem vai ilustratoriem, kas ļauj nodrošināt brīvu piekļuvi publicētiem attēliem. Tomēr bieži vien fotoattēlos un ilustrācijās attēlotie priekšmeti pieder tādām valsts vai bezpeļņas iestādēm kā muzeji, kolekcijas un arhīvi. Pašlaik šīm publiskajām kolekcijām ir ļoti atšķirīgas politikas attiecībā uz viņu pārvaldībā esošā kultūras mantojuma attēlu izmantošanu: dažas pēc pieprasījuma ļauj attēlus izmantot vienkārši un bez maksas, citas ir ārkārtīgi ierobežojošas un var prasīt ļoti augstas maksas. Dažkārt maksas, kas pieprasītas par tiešsaistes publikācijām, ir daudz augstākas nekā faktiskās izmaksas par (re -) producēšanu drukātajos izdevumos. Tajā pašā laikā ieņēmumi, kas gūti no šīm maksām viegli pārsniedz personiskā un administratīvā darba izmaksas šajās iestādēs . Šī ierobežojošā prakse kopumā ir pretrunā ES nodomam par atvērtu piekļuvi zinātniskai publicēšanai.

Jautājums par V tematu:

Ko jūsu partija plāno darīt nākamajā likumdošanas periodā attiecībā uz to objektu, vēsturisko ierakstu un vietu attēlu lietotāju tiesībām, kas pieder publiskām vai bezpeļņas kolekcijām, arhīviem un muzejiem?

- a) Pašreizējā prakse ir juridiski un ētiski korekta un konstruktīva: tam, kurš vēlas veidot vai izmantot šādus attēlus, jāpieprasa atļauja no iestādēm un jāinformē tās par iemeslu un nolūku. Iestādes pašas lemj par savu īpašumu, un tas attiecas arī uz šādu atļauju piešķiršanu vai liegšanu. Tas arī novērš nepareizu šādu attēlu izmantošanu. Mēs neko nemainīsim pašlaik spēkā esošajos tiesību aktos un praksē.
- b) Pēc pieprasījuma, kas attiecas uz brīvu piekļuvi zinātniskām publikācijām, ir jāpiešķir bezmaksas licence priekšmetu, vēsturisko dokumentu un plānu attēliem, kas atrodas publiskās vai bezpeļņas kolekcijās, piemēram, CC BY. Iespējams pieprasīt segt acīmredzami saistītās izmaksas. Mēs iniciēsim normatīvo aktu un prakses harmonizēšanu visās ES valstīs.
- c) Objektu, vēstures dokumentu un plānu attēlu bezmaksas licencēšana publiskās vai bezpeļņas kolekcijās, piemēram, CC BY, būtu principiāli jāpiešķir bez maksas saistībā ar brīvu piekļuvi zinātniskām publikācijām. Mēs iniciēsim normatīvo aktu un prakses harmonizēšanu visās ES valstīs.
- d) (Iespēja sniegt detalizētāku atbildi, ne vairāk kā 500 vārdi)